

**Fənn sillabusu
(işçi tədris proqramı)**

İxtisasın şifri və adı: 6004004 -"İqtisadiyyat"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f (Maliyyə bazarları) (Fənn proqramı LDU-nun 30 aprel 08 sayılı EŞ-nın qərarı ilə nəşr hüququ verilmişdir).

Kodu: İPFS- B01

Tədris ili. IV (2026/2027) Semestr: VII (Payız)

Tədris yükü: Cəmi: 60 saat. Auditoriya 20 saat (10 saat müəhazirə, 10 saat seminar)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya:

II.Müəllim haqqında məlumat: Bədəlov Əlixan Mehman oğlu, iqt.e.n., dos.

Məsləhət günləri: I-V gün saat 11⁵⁰-12²⁰

E-mail ünvanı: alixan.badalov@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Quliyev E., Qurbanzadə Ş. Maliyyə bazarlarının əlifbası. Bakı, 2017
2. Ələkbərov Ə., Məmmədov Z., Hüseynova A. "Maliyyə bazarları". Ali məktəblər üçün dərs vəsaiti. Bakı, 2021
3. Ataşov B.X. Maliyyə bazarları. "Kooperasiya" nəşriyyatı. Bakı, 2016
4. Maliyyə bazarları və İnstitutları. Frederik Mişkin, Stenli İkins. Tərcümə. Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 696 səh.

Əlavə ədəbiyyat

5. Финансовые рынки : учебник / О. Н. Углицких, И. И. Глотова, Е. П. Томилина, Ю. Е. Сизон. — Ставрополь : АГРУС, 2024. — 368 с.
6. Современный финансовый рынок : учебник и практикум для вузов / ответственные редакторы Н. Б. Болдырева, Л. Г. Решетникова, Г. В. Чернова. — 3-е изд., перераб. и дсп. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 415 с.
7. Михайленко, М. Н. Финансовые рынки и институты : учебник для вузов / М. Н. Михайленко. — 3-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 351 с.
8. Алифанова Е.Н., Финансовые рынки. Учебник. Издательство: КноРус. Новое издание: 2026, 371 стр
9. Финансовые рынки : учебник / О. Н. Углицких, И. И. Глотова, Е. П. Томилина, Ю. Е. Сизон. — Ставрополь : АГРУС, 2024. — 368 с.
10. Финансовые рынки: учебник / под ред. С. В. Брюховецкой,. Б. Б. Рубцова. — М.: КноРус, 2021. — 462 с.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Maliyyə bazarları" fənni müasir iqtisadi sistemin ayrılmaz tərkib hissəsi kimi çıxış edən maliyyə münasibətlərinin, kapitalın hərəkəti mexanizmlərinin və maliyyə

resurslarının effektiv bölgüsünün elmi əsaslarını öyrənən mühüm akademik istiqamətlərdən biridir. Fənn maliyyə bazarlarının mahiyyətini, onların iqtisadi inkişafda rolunu və funksiyalarını sistemli şəkildə təhlil etməyə imkan verir. "Maliyyə bazarları" fənni iqtisadi subyektlər arasında maliyyə resurslarının səfərbər edilməsi və yenidən bölgüsü proseslərini izah edir, investisiya mühitinin formalaşmasında və iqtisadi sabitliyin təmin olunmasında maliyyə bazarlarının rolunu əsaslandırır. Maliyyə bazarları vasitəsilə yığım və investisiya arasında əlaqə yaradılır, kapitalın səmərəli istiqamətlərə yönləndirilməsi təmin olunur və iqtisadi artımın davamlılığı dəstəklənir. Fənnin rolu xüsusilə global iqtisadi integrasiya şəraitində daha da artır. Müasir dövrdə maliyyə bazarlarının inkişaf səviyyəsi ölkələrin iqtisadi gücünün və rəqabət qabiliyyətinin əsas göstəricilərindən biri kimi çıxış edir. Bu baxımdan, maliyyə bazarlarının strukturunun, alətlərinin və fəaliyyət mexanizmlərinin dərinlən öyrənilməsi həm nəzəri, həm də praktik baxımdan böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Maliyyə qloballaşması, rəqəmsallaşma, yeni maliyyə alətlərinin yaranması və risklərin artması "Maliyyə bazarları" fənninin aktuallığı daha da artırır. Müasir iqtisadi mühitdə baş verən sürətli dəyişikliklər maliyyə bazarlarının daha dərinlən anlaşılmasını və bu sahədə peşəkar bilik və bacarıqlara malik mütəxəssislərin hazırlanmasını zəruri edir. Bu baxımdan, fənn tələbələrə analitik düşünmə, risklərin qiymətləndirilməsi və effektiv maliyyə qərarlarının qəbul edilməsi qabiliyyətlərinin formalaşdırılmasına şərait yaradır.

"Maliyyə bazarları" fənninin tədrisində əsas məqsəd tələbələrə maliyyə bazarlarının mahiyyəti, strukturu, funksiyaları və əsas alətləri haqqında nəzəri və praktiki biliklərin verilməsidir. Bununla yanaşı, tələbələrə maliyyə bazarlarında baş verən prosesləri təhlil etmək, müxtəlif bazar seqmentlərini müqayisə etmək və maliyyə qərarlarının qəbulunda istifadə etmək bacarıqlarının formalaşdırılması nəzərdə tutulur.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal- tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir;
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla

81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə: 10 saat; Seminar: 10 saat. Cəmi: 20 saat.

№	Tədris olunan mövzuların məzmunu	Saat		Tarix
		Mühazirə	Seminar	
1	Mövzu № 1. Fənnin predmeti, metodu və Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası Plan: 1. Maliyyə bazarının mahiyyəti, predmeti və metodları 2. Maliyyə bazarının məqsədi və rolu 3. Maliyyə bazarının funksiyaları və prinsipləri 4. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı 5. Maliyyə bazarının növləri 6. Maliyyə bazarlarının fərqli kriteriyalara görə təsnifatı 7. Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	2	
2	Mövzu № 2. Qiymətli kağızların təsnifatı Plan: 1. Qiymətli kağızların mahiyyəti, növləri və funksiyaları 2. Səhm, onun əsas xüsusiyyətləri və növləri 3. İstiqraz, onun mahiyyəti, xüsusiyyətləri və növləri 4. Veksel, onun mahiyyəti, əsas xüsusiyyətləri və növləri 5. Çek və bank sertifikatları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	2	
3	Mövzu № 3. Qiymətli kağızlar bazarı və valyuta bazarı Plan: 1. Qiymətli kağızlar bazarının modelləri 2. Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, növləri və əhəmiyyəti 3. Qiymətli kağızlar bazarının təsnifatı və idarəedilməsi 4. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları, növləri və əhəmiyyəti 5. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və riskləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	2	
4	Mövzu № 4. Pul bazarı, kapital bazarı, qızıl bazarı və sığorta bazarı Plan: 1. Pul bazarının mahiyyəti, əsas məqsədi, alətləri və iştirakçıları 2. Kapital bazarının mahiyyəti, alətləri, növləri, iştirakçıları və funksiyaları 3. Qızıl bazarının mahiyyəti, funksiyaları, əsas alətləri və iştirakçıları 4. Sığorta bazarı, onun funksiyaları, alətləri və iştirakçıları	2	2	

	Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]			
5	Mövzu № 5. Maliyyə bazarında birjalar Plan: 1. Maliyyə bazarında birjaların yeri, funksiyaları, növləri və iştirakçıları 2. İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı 3. Birja indeksləri 4. Bakı Fond Birjası Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	2	
	Cəmi:	10 saat	10 saat	

XI. Fənn üzrə tələblər: Tələbə maliyyə bazarlarının mahiyyətini, funksiyalarını və iştirakçılarını bilməlidir. Qiymətli kağızların əsas növlərini və xüsusiyyətlərini izah etməlidir. Pul, kapital, valyuta, qızıl və sığorta bazarlarının fəaliyyət mexanizmlərini mənimsəməlidir. Maliyyə bazarlarında istifadə olunan alətləri və birjaların rolunu təhlil etməyi bacarmalıdır. Seminar məşğələlərində fəal iştirak etməli, verilən tapşırıqları vaxtında yerinə yetirməlidir. Kollokvium və imtahanlarda müsbət nəticə göstərməlidir. Akademik etika və universitetin daxili intizam qaydalarına əməl etməlidir.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimat və müzakirə;
- debat;
- müstəqil iş/araşdırma.

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Maliyyə bazarlarının mahiyyətini, funksiyalarını və təsnifatını izah etmək bacarığına;
- Kommersiya, korporativ və dövlət qiymətli kağızları haqqında biliklərə malik olmaq və onları təhlil etmək bacarığına;
- Maliyyə derivativləri haqqında biliklərə malik olmaq və onun iqtisadiyyatdakı rolu və miqyasları izah etmək bacarığına;
- Pul, valyuta və qızıl, sığorta, kredit, birja fond və birjadankənar fond bazarı haqqında biliklərə malik olmaq və bu bazarlarda əməliyyatlar aparmaq və fəaliyyətləri təhlil etmək bacarığına ;
- Maliyyə bazarlarının təsisatları və maliyyə bazarlarının fond alətləri ilə ticarət etmək bacarığına;
- Maliyyə bazarları riskləri və maliyyə bazarlarının tənzimlənməsi haqqında qanunvericilik sənədlərini izah etmək bacarığına.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollokvium sualları:

1. Maliyyə bazarının mahiyyəti, predmeti və metodları
2. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
3. Maliyyə bazarının növləri
4. Qiymətli kağızların mahiyyəti, növləri və funksiyaları
5. Səhm, onun əsas xüsusiyyətləri və növləri
6. Qiymətli kağızlar bazarının modelləri
7. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları, növləri və əhəmiyyəti
8. Pul bazarının mahiyyəti, əsas məqsədi, alətləri və iştirakçıları
9. Kapital bazarının mahiyyəti, alətləri, növləri, iştirakçıları və funksiyaları
10. Maliyyə bazarında birjaların yeri, funksiyaları, növləri və iştirakçıları

XVI. İmtahan sualları:

1. Maliyyə bazarının mahiyyəti, predmeti və metodları
2. Maliyyə bazarının məqsədi və rolu
3. Maliyyə bazarının funksiyaları və prinsipləri
4. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
5. Maliyyə bazarının növləri
6. Qiymətli kağızların mahiyyəti, növləri və funksiyaları
7. Səhm, onun əsas xüsusiyyətləri və növləri
8. İstiqraz, onun mahiyyəti, xüsusiyyətləri və növləri

9. Veksel, onun mahiyyəti, əsas xüsusiyyətləri və növləri
10. Çek və bank sertifikatları
11. Qiymətli kağızlar bazarının modelləri
12. Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, növləri və əhəmiyyəti
13. Qiymətli kağızlar bazarının təsnifatı və idarəedilməsi
14. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları, növləri və əhəmiyyəti
15. Valyuta bazarının obyekti, subyektləri və riskləri
16. Pul bazarının mahiyyəti, əsas məqsədi, alətləri və iştirakçıları
17. Kapital bazarının mahiyyəti, alətləri, növləri, iştirakçıları və funksiyaları
18. Qızıl bazarının mahiyyəti, funksiyaları, əsas alətləri və iştirakçıları
19. Sığorta bazarı, onun funksiyaları, alətləri və iştirakçıları
20. Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası
21. Maliyyə bazarında birjaların yeri, funksiyaları, növləri və iştirakçıları
22. İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı
23. Birja indeksləri
24. Bakı Fond Birjası
25. Maliyyə bazarlarının fərqli kriteriyalara görə təsnifatı

S/f (Maliyyə bazarları) fənninin sillabusu 6004004 – "İqtisadiyyat" ixtisasının təhsil proqramı, tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.
Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq olunmuşdur ("02" "06" 2026-cı il "20" sayılı iclas protokolu).

Fənn müəllimi: dos. Əlixan Bədəlov

Kafedra müdiri: dos. Əlixan Bədəlov